

**TA'LIMDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA
TEXNOLOGIYALARINING O'RNI**

Berdiyeva Gulnoza Rizoqulovna

Shahrisabz davlat pedagogika institutining Informatika va uni o'qitish
metodikasi kafedrası o'qituvchisi

Do'rmonova Shoira Abdimalikovna

Shahrisabz davlat pedagogika institutining biologiya
yo'nalishi 2-bosqich talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14604417>

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim faoliyatida pedagogik texnologiyalardan foydalanish muhimligini anglagan holda pedagoglar zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan, jumladan o'quv jarayonida axborot va aloqa vositalaridan samarali foydalanish imkoniyatlarini keltirib o'tilgan, Mazkur maqolada zamonaviy axborot-kommunikatsilarda samardorligini oshirish maqsad yozildi.

Kali so'zlar: Ta'lim, AKT, pedagog texnologiya, kompyuter, axborot texnologiyalar, ta'lim muassasalari, interaktivligi, raqamli texnologiya.

Hozirgi kunda zamonaviy axborot kommunikatsiya texnoodiyalarning ta'lim o'rni aniqlash, zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan amaliyotda foydalanish o'quvchilarning intellectual, ijodiy va axloqiy rivojlanishining zaruriy shartidir. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, ta'lim muassasalarida AKT vositalarining mavjudligi o'z-o'zidan ta'lim jarayonida ulardan samarali foydalanish masalsini hal qilmaydi. Ular o'qituvchi uchun ham, talaba uchun ham o'ziga xos ma'no mavzu mazmuni bilan to'ldirilishi kerak. O'qituvchi uchun ular pedagogic ish samaradorligini oshirish vositasi, o'quvchi uchun ular uning bilim olish samaradorligini oshirish vositasidir. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini maktabda ta'lim olishni boshlagan vaqtdan boshlab ommaviy ravishda o'qitishni boshlashimiz kerak chunki bu davrda o'quvchilar ko'nikmalarga tez erishishadi.

Axborot- kommunikatsiya texnologiyalar vositalaridan ta'lim jarayonida foydalanishning istiqbolli yo'nalishlari va kelajagi. Kasb-hunar maktablari, akademik liseylar talablari uchun maxsus davlat tilidagi multimedia kurslarini ishlar chiqib joriy qilish kerakdir. Oliy o'quv yurtlari bazasi va qolaversa texnologik parklar qoshida dasturchilar sinfini shakllantirish kerak bo'ladi. Bundan tashqari, ta'limning barcha bosqichlarida pilot loyihalarni o'tkazib, uning natijalari asosida kerakli qarorlar qabul qilish lozim:

O'quv jarayoni uchun ishlab chiqilishi kerak bo'lgan dasturiy mahsulotlar davlat tomonidan to'liq moliyalashtirilishi kerak.

Mamlakat darajasida ta’lim resurlarini qamrab olgan yagona ma’lumotlar bazasini shakllantirish lozim

Respublika hududlarida ta’limni axborotlashtirish darajasini doimiy ravishda tahlil qilib uning asosida kerakli qarorlarni qabul qilish kerakdir.

Jahon amaliyoti axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini zamonaviy ta’lim berish jarayonining barcha daraja va bosqichlariga kiritish lozimligini ko’rsatmoqda. Ta’limga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini tatbiq qilish va foydalanishdan asosiy maqsad- ta’lim jarayonining barcha ishtirokchilari, ya’ni ta’lim oluvchi va beruvchilar uchun yangi imkoniyatlarni yaratib berishdan iboratdir. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ta’lim jarayoniga keng ko’lamda joriy qilish quyidagilarni beradi. 1. O’quv va ilmiy axborotlarni talaba hamda professor-o’qituvchilar tomonidan qidirib topishga ketadigan vaqtning qisqarish; 2. Elektron o’quv adabiyotlar mazmunini davr talabidan kelib chiqqan holda o’zgartirishni tezlashtirish; 3. Talabalarning mustaqil ta’lim olishlari uchun qo’shiqimcha vaqtning ajartilishi.

Jahon tajribasi shuni ko’rsatmoqdaki, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan o’quv jarayonida qo’llashning istiqbollari bo’lib multimedia-texnologiyalar asosida interaktiv ma’ruzalarni tashkil qilish hisoblanadi. Annanaviy ma’ruzalar o’qishga nisbatan interaktiv maruzalarda talabalar o’qitish jarayoniga faol aralashishlari mumkin bo’lib, unda o’quv materialining turli joyidan savollar berib, aniq javoblar olish imkoniga ega bo’ladilar.

Ta’lim tizimida zamonaviy AKTni qo’llash tamoyillari. Hozirgi kunda mamlakatimiz oily o’quv yurtlarida ham yuqori malakali informatika va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bo’yicha mutaxassislar yetishib chiqishmoqda, undan tashqari biologiya kabi muxassisliklarni bitirganlar ham dasturlash bo’yicha ma’lum bir qayta tayyorlash kurslarini bitirishsa, ularning intellectual boyligidan dasturiy mahsulotlar ishlab chiqarish va sotish natijasida milliy iqtisodimiz rivojlanishga katta xissa qo’shish mumkin bo’ladi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining texnik qisimini respublikamizda ishlab chiqarish uchun katta sarmoyalarni jalb qilish talab qilinadi, bu esa ham vaqt ham iqtisodiy jihatda maqsadga muvofiq emasdir. Shuning uchun ham biz asosan e’tiborimizni dasturiy mahsulotlarni ishlab chiqarib avvalom bor o’zimizning ichki talabimizni qondirishimiz va undan keyin eksportga yo’naltirishimiz lozimdir. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ta’lim olishni boshlagan vaqtdan boshlab ko’nikmalarga tez erishishadi. Jahon amaliyoti axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini zamonaviy ta’lim berish jarayonining barcha daraja va bosqichlariga kiritish lozimligini ko’rsatmoqda.

Ta'limga axborot- kommunikatsiya texnologiyalarini tadbiq qilish va foydalanishdan asosiy maqsad- ta'limjarayonining barcha ishtirokchilar, ya'ni ta'lim oluvchi va beruvchilar uchun Yangi imkoniyatlarni yaratib berishdan iboratdir. Hozirgi O'zbekiston respublikasi Prezidentining "Iste'dod" jamg'armasi qoshida ham bir qator masofadan malakasini oshirish kurslari yo'lga qo'yilgan va muvoffaqiyatli faoliyat ko'rsatmoqda. Masofaviy ta'limning o'quv-uslubiy negizini tashkil qiluvchi electron o'quv adabiyotlarini yaratish bo'yicha ham bir qator amaliy ishlar qilinmoqda. Hozirgi kunda elektron darslik va qo'llanma, avtomatlashtirilgan test tizimlari, virtual stendlar, multimedia tizimlar ishlab chiqilib, o'quv jarayonid keng foydalanilmoqda.

Xulosa va Takliflar:

Xulosa o'rnida shuni takidlash mumkinki, Oliy-o'rta ta'lim muassasa va tashkilotlarning boshqaruv tizimiga zamonaviy axborot kommunikasiya texnologiyalarni qo'llagan holda barcha soha qo'lanishi, Shuni ta'kidlab o'tmoqchimaniki, ta'lim va tarbiya jarayonida zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan tizimli foydalanishni ta'minlovchi pedagogik jamoaning faolligi ilmiy-tadqiqot va kommunikativlikni shakllantirishga xizmat qiluvchi asosiy omillardan biridir. Talabalar o'rtasda kompetentsiyalar, ijodiy va tashkilotchilik qobiliyat, faol kognitiv faoliyat uchun motivatsiyadir.

Ta'lim muassasalar pedagoglarining axborot-kommunikatsiya resurslaridan foydalanish bo'yicha olib borayotgan ishlar ko'pchilik o'quvchilarning kompyuter savodxonligining o'rtacha darajaga erishishga qaratilgan. Bunda talabaning individual qobiliyatlari va qiziqishlarini hisobga olish kerak. Axborot texnologiyalariga qiziqishi ortgan va ularni o'zlashtirish qobiliyat rivojlangan ta'lim muassasalar o'quvchilari qo'shimcha ta'lim va sinfdan tashqari ishlar tizimi orqali o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishlar mumin. Bunday talabalar, qoida tariqasida, kompyuter savodxonligining yuqor darasiga erishadilar va AKT bo'yicha turli darajadagi konferentsiyalar, tanlovlar, olimpidalar va festivallarda samarali ishtirok etadilar, o'zlarining kompyuter dasturlari va loyihalarini ishlab chiqadilar.

Hozirgi paytda kompyuter tarmoqlari davrida yangi texnologiyalarni yaratish va tarqatish xususiyatlari o'zgarmoqda hamda bu quyidagi yo'nalishlarda sodir bo'lmoqda: birinchidan, yuksak raqobatchilik hukm surish bilan ajralib turadigan zamonaviy global bozorda ko'nikmalar har qachongidan ham katta ahamiyatga ega. Texnologiyalarni uzatish va tarqatish juda murakkab jarayon. Ikkinchidan, texnologiyalar qimmatligini tan olinishini aks ettiruvchi yangi global normalarni ishlab chiqish ham katta ahamiyatga ega bo'lmoqda. Deyarli barcha

mamlakatlar tomonidan maqullangan yangi qoidalari intellektual xususiylikni himoya qilish rejimlarini barcha yerda kuchaytirmoqda.

Foydalanilgan Adabiyotlar:

1. Berdiyeva, Gulnoza, and Avazbek Narzulloyev. "VIRTUAL BORLIQ VA UNING TURLI SOHALARDA QO'LLANILISHI." Solution of social problems in management and economy 3.4 (2024): 18-23.
2. Berdieva, Gulnoza. "The Role, Importance And Relevance Of Information Technology In The Motivational Phase Of Teaching." The American Journal of Applied sciences 3.04 (2021): 334-338.
3. Berdiyeva, Gulnoza. «TA'LIMDA MULTIMEDIA VOSITALARIDAN FOYDALANISH.» THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH Turkey International scientific-online conference 28.04(2022): 150-152.
4. Berdiyeva, Gulnoza. «Электрон таълимни ташкил этиш ва ахборот тизимлари таҳлили.» Муғаллим хам узликсиз билимлендириу Илмиу-методикалик журнал 3.3(2022): 121-123.
5. Berdiyeva, G. "INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANINI OQITISHDA MASOFAVIY TALIM TEXNOLOGIYALARINING AHAMIYATI." Экономика и социум 12-1 (91) (2021): 146-150.
6. Sh, Mavlonov Sh, and F. B. Jurayeva. "ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA MINTAQALAR IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISH." Экономика и социум 10 (125) (2024): 234-238.
7. Aliqulov, Sh. "M. Yaxiyaxonova. Ta'lim samaradorligini oshirishda kreativ va zamonaviy metodlarning ahamiyati. Raqamli ta'lim muhitida fanlararo integratsiyani Qo'llashning ta'lim samaradorligiga ta'siri: xalqaro Tajribalar va rivojlanish istiqbollari." (2024).
8. ShukurulloFayzullo o'g'li, Aliqulov. "TA 'LIMDA MULTIMEDIYA TEXNOLOGIYALARINI QO 'LLASH." PEDAGOGS 50.2 (2024): 51-55.
9. Shamsiddinov, G'iyosjon, Barchin Ro'ziqulova, and Laziza Inatillayeva. "BOSHLANG'ICH TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH USULLARI VA AFZALLIKLARI." Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования 3.10 (2024): 39-41.
10. Shamsiddinov, G'iyosjon, Jasmina Murodulloyeva, and Umida Nurmaxmatova. "YASHIL IQTISODIYOT VA YO 'NALISHLARI BO 'YICHA TA'LIM DASTURLARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI." Models and methods in modern science 3.5 (2024): 44-49.
11. Shamsiddinov, G'iyosjon, and Temurbek Zarifov. "GLOBAL TARMOQ QURISHDA TARMOQ QURILMALARIDAN FOYDALANISH VA TARMOQ

TOPOLOGIYALARINING O'RNI." Science and innovation in the education system
3.5 (2024): 50-60.

12. Raxmatov Sherqo'zi Akbar Kodirov. "Ta'lim jarayonida bulutli
texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi" Pedagogis Internatsional
research ISSN:281-4027_SJIF:4.995. 2023/5/15

